

РЕЦЕНЗІЯ

на монографію:

Цапко С.О. Етнодемографічна картина сучасного світу (енциклопедичне дослідження). – Львів: ІРД НАН України, 2008. – 418 с.

Вітчизняна демографічна наука, всебічно досліджуючи новітню демографічну ситуацію в країні та її окремих регіонах на тлі світових демографічних процесів, однак не так часто долучається до розроблення міжнародного контексту демографії. Водночас, сучасна демографічна ситуація в Україні характеризується негативними кількісними та якісними показниками, неоптимістичними експертними прогнозами, тому вивчення її з метою всебічного аналізу й пошуків подолання негативних тенденцій потребують ширшого використання зарубіжних наукових здобутків і міжнародного досвіду вивчення демографічних проблем, а також самостійного дослідження демографічних процесів у контексті міжнародних глобалізаційних викликів. Зокрема, це стосується як загальних сучасних етнографічних процесів у світі, так і тенденцій подальшого розвитку та вирішення локальних і глобальних проблем.

Саме з огляду на це заслуговує на увагу монографія С.О. Цапка “Етнодемографічна картина сучасного світу (енциклопедичне дослідження)”, підготовлена в Інституті регіональних досліджень НАН України. У цій праці вперше у вітчизняній науці зроблена спроба аналізу етнодемографічного стану в глобальному вимірі на рубежі нового тисячоліття. Зауважимо, що праці такого ґатунку давно видаються, наприклад, у сусідній Росії.

Відзначимо, що книга С.О. Цапка має власну специфіку. Зокрема, в ній пропонується короткий огляд етнічних спільнот світу або їхніх об'єднань не за алфавітним порядком, а згідно з найбільш поширеними у демографії класифікаціями народів. Щоправда, такий підхід дещо ускладнює сприйняття матеріалу, однак сприяє формуванню в читача синтетичної картини сучасного етнодемографічного розвитку завдяки наведеному в книзі алфавітному покажчику основних етнічних груп.

У додатку подані допоміжні матеріали, що дають змогу зацікавленому читачеві простежити динаміку змін чисельності окремих груп народонаселення, які чітко фіксуються протягом останніх двох десятиліть. Виявом авторського підходу є пропозиція зведення до однієї мовної групи (сім'ї) окремих ізольованих народів (наприклад, баски, айни та ін.), стандартизація назв етнічних утворень (наприклад, груп індо-пакистанського походження), а також акцентування уваги на неодмінності збереження і в майбутньому етнічної мозаїки світу, яка історично склалась.

Вважаємо, що книга С.О. Цапка має зацікавити спеціалістів у галузі етнічної демографії, викладачів вищих навчальних закладів, вчителів загальноосвітніх шкіл. Доцільно було б і надалі проводити дослідження такого спрямування, ширше залучати сучасні зарубіжні класифікації мов, про що в книзі тільки згадується, звернути більшу увагу на явище, притаманне епосі глобалізації, а саме – формування численних тимчасових “заробітчанських” (зокрема, української) діаспор, які, проте, можуть із часом трансформуватися на постійні.

Вважаємо, що вихід у світ книги, яка рецензується, є вельми цікавою подією. Тема, порушена в ній, є завжди актуальною, а енциклопедичний стиль викладення матеріалу забезпечує цій праці право посісти належне місце серед довідників як добрих помічників для всіх тих, хто цікавиться сучасними етнодемографічними і соціолінгвістичними процесами у світі.

Доктор філософських наук,
професор

А.О. Ручка

Кандидат філософських наук

О.В. Іващенко